

EDINOST

Glasiló slovenskega političnega društva za Primórsko.

*V ošini je moč.

«EDINOST» izhaja 2krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za ves leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorli in v Ajdovšini po 6 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrens, «Nava tiskarna».

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu «via Torrens» «Nuova Tipografia»; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.]

Državni zbor.

(Dalje. Gregrijev govor.)

Bil sem toraj radoveden, gospoda moja, ker je bil tako mršav moj nabor razlogov v temeljvalnem govoru predlagatelja in poročilu manjšine, da najdem nove in temeljite razloge in dokaze od šestih gospodov govornikov one (leve) strani. Ali moram reči, da nisem nič novega našel in slišal, in zato morem k večjemu odgovoriti na nekatere opazke, ki so se izustile.

Zdaj hočem naglašati, kar je omenil prvi čestiti govornik one (leve) strani, gospod profesor Tomaszczuk, ki je prvi govoril. On nam je zaklical, da se moramo mi, vzlasti Čehi, nemški učiti, ker bi sicer zaostali v kulturnem razvoju. To je prav lepo od čestitega gospoda profesorja Tomaszczuka, da tako skrb v svojem srcu nosi za kulturni naš razvoj, ali, gospoda moja, jaz lahko dam zagotovilo gospodu profesorju, da so bila češkemu ljudstvu pota, po katerih se pride na kulturno višino, znana že v času, ko Avstrije še bilo ni. Naša domača zgodovina priča o dobah, v katerih se je češko ljudstvo pospelo na tako kulturno višino brez nemškega jezika in brez milostivih svetov gospoda profesorja Tomaszczuka, da je višino vseh sosednih dežel presegala. Sploh so nam od one (leve) strani govorniki prijateljsko očitali nisko naše kulturno stanje, i ne le tukaj, tudi na drugih mestih so vedno hvalili neizmerno visoko nemške izomike, da so nas kakor pritlikavce Nemcem na stran postavljali. No, gospoda moja, jaz visoko spoštujem nemško omiko, nemško kulturo. Nobeđen ne morem izvorov duševnega življenja velikega nemškega naroda bolj čislati od mene, in jaz vem, da si je duševno delo tega naroda postavilo slavno svetišče, ki visoko nadkričuje ona družih narodov, ali koliko so pripomogli za to slavno svetišče Nemci v Bukovini, tega nisem našel v nobeni kulturni zgodovini, in koliko moji nemško-češki rojaki k temu slavnemu svetišču donajajo, to mi Čehi prav dobro vemo. Vi ne bi se imeli, gospoda moja, tako razkračevati, kakor da ste vi zarodili kakega Goetheja, Schillerja, Humboldta, in če se vedno sklicujete na veliki nemški narod in njegovo visoko kulturo in duševno delo, tedaj se mi zdi, kakor bi se ubogi sorodniki ponašali z bogatim svojim strijcem.

Podlistek.

Literarna tatvina

In podlistek „Slovenskega Naroda“ o „Časnikarstvu in naših časnikih“.

(Dalje.)

Ne dá se tajiti, da je gosp. podlistkar svojim čitateljem postregel z jako mnogovrstnim blagom. Ako analizujemo bogato tvarino, ločili jo bomo po njenej vsebini v tri organsko ločene dele. V prvem nam razlaga brezimenni pisatelj razvoj slovenskega novinarstva; drugi del je namenjen zgodovini časopisja sploh, ter njegovemu uplivu na javno menenje, v tretjem pa se nam odpirajo globine politične modrosti pisateljeve in krepko se izraža njegov državniški veleum, ako prav le negativno v mnogobrojnih napadih in jedrnatih zabavljalcah na večino Kranjskega deželnega zbora, na posamezne narodne poslance in pisatelje, ter na vse one liste, kateri so bili kedaj tako nesrečni, nakopati si nemilost strogega presojevalca. Vse je znano našemu podlistkarju; z isto samosvestno sigurnostjo se suče na polji slovestvene zgodovine, kulturne povestnice ali narodne politike. Gotovo je vredna tedaj tako izredna prikazen, da bolj natančno v obličje pogledamo slovenskemu Junusu.

Jaz sem zdaj pri kraji z vsemi razlogi in opazkami, o katerih sem imel govoriti, in prav preiščevanje, da se tako bistroumnim in duhovitim parlamentarcem in juristom one (leve) strani ni posrečilo, navesti važnejših razlogov, zbudilo je v meni sum, da se morajo za predlogom grofa Wurmbraunda skrivati drugačni tajni razlogi, ker očitno je, da so izrečeni razlogi le bolj ali manj navidezni razlogi. Tu ne gre za to, da se ohrani nemški jezik mej mejami, v katerih gospoduje danes, ampak zato, da se te meje razširijo na širino in v globočino, da se povzdigne nemški jezik nad vse druge jezike te države, da se potisno nenemška ljudstva te države na nižjo stopnjo, da se dekretirajo višje i nižje narodnosti, in temu dosledno, da se morajo ponemčiti nenemška ljudstva te države. To je, gospoda moja, po prepričanji vsega češkega ljudstva jedro in zagozda Wurmbraundovega predloga.

To se ve da, ne upajo se tega kar naravnost izreči, in zato še mogoče ni bilo povedati tem gospodom, kaj je prav za prav ta državni jezik. Da, teško je bilo označiti to, kar se ni hotelo povedati. Otroka niso hoteli imenovati s pravim imenom, in zato so ga povili v neoznačljiv pojem, v pojem državnega jezika. Ali imenuje se državni jezik, pomenja pa ponemčevanje. Da je temu resnično tako, in da bi jaz kaj takega ne trdil, ako ne bi mogel dokazati, to se vidi že iz tega, kar se je večeraj omenilo, da se namreč na onej (levej) strani in v širših krogih zunanaj te zbornice čujejo glasovi, ki predlagajo, naj se iz tega kroga namerjavane državnega jezika izločite Galicija in Dalmacija, in danes je velečestiti moj predgovornik izrekel prav isto menitev.

Tedaj, gospoda moja, komu ima prav za prav ta nemški državni jezik še veljati? Ogrom ne, Hrvatom ne, Nemcem v notranjji Avstriji tudi ne — ker to bi nepotrebno bilo — Galicija in Dalmacija naj boste izključeni, ne ostane tedaj drugzega, razen čeških in slovenskih dežel, in ali je to potem avstrijska država? To je le majhen del avstrijske države, in ta izločitev, to razkosanje države ima le ta namen, da se ponemčevanje kos za kosom toliko lažje izvrši.

Pa celo iz besed manjšine je čisto jasno, da pravo jedro Wurmbraundovega predloga ni nič drugzega, nego ponemčenje slovenskih ljudstev te države. Manjšina

Naglašati nam je v prvej vrsti, da bi s pravim veseljem pozdravljali vsako razpravo, namenjeno povestnici slovenskega časopisja. Niti stilistične uglajenosti, temeljitih študij in globokih mislij ne bi terjali od pisatelja, zadovoljni bi bili, ako bi le količkaj ustregel natančnosti in nepristranosti, glavnima lastnostima, kateri mora imeti vsak zgodovinar. No, glede prve lastnosti podlistkar „Slovenskega Naroda“ baš ni preskromen in v 16. številki letošnjega tečaja samega sebe hvali, rekoč: »Kako natanko pa pozna (podlistkar) slovensko časnikarstvo od prvega začetka do današnjega dne, opazil je pač stokrat vsak presodni čitatelj teh krotkih, kakor vidim, prekratkih podlistkov.« Skoraj bi me mikalo, tej predrznej lastnej hvali odgovoriti se znanim karakterističnim pregovorom, kajti celó jaz, ki se nisem nikoli urival mej slovenske literarne zgodovince, lahko dokazem podlistkarju celo vrsto stvarnih napak in pomot, katere se kaj slabo vjemajo z njegovo hvalisano natančnostjo.

Tako n. pr. trdi podlistkar v 285. številki l. l. da je 20. oktobra 1848 rodoljubni in blagorodni gosp. A. Zamejček začel izdavat »Zgodnjo Danico«. Nikakor ne nameravam kratiti zaslug ne g. Zamejčku, niti sedanjemu uredniku, originalnemu L. Jeranu, — ali čudil sem se vendar, da zgodovince slovenskega časnikarstva pri tej priliki niti ne omenja pra-

pravi mej drugim na strani 11: Država je dolžna, učenje nemškega jezika po vsej državi siloma uvesti. Ker je pa posilno uvedenje nemškega jezika v očitnem nasprotju z jasno določbo člena 19, tedaj se je čestita manjšina iz te nadležne zanjke oprostila s prečudno iznajdbo državnega jezika, in sicer, ker je državni jezik deželnemu jeziku nasproti postavila. Mi imamo, o sreča! uže tri vrste jezikov. Mi imamo v deželi navadni jezik, deželni jezik, i zdaj nazadnje moramo imeti še državni jezik. Zdaj se ta, zdaj ona vrsta obesi na steno, kakor bolje kaže, da se členu 19 hrbet obrne. Če mi na Češkem n. pr. pravimo: naj se uvede češki jezik kakor enakopravni deželni jezik za vse Češko v uradni je, šole in javno življenje, tedaj pravijo gospodje: pri nas v Mostu, Komotavi ni češki jezik navadni deželni jezik; mi tega jezika ne uvedemo.

Prav, pravimo mi, pri nas v Pisku, Časlavi, Taboru pa nemški jezik ni navadni deželni jezik, mi ga tedaj v teh čisto čeških okrajih ne uvedemo v uradnijo in javno življenje. Nel pravijo gospodje, to je kaj drugzega, nemški jezik je v vsem češkem kraljestvu deželni jezik in deželni jezik je v vsem kraljestvu, tedaj tudi v čeških okrajih, enakopraven, in mora se tedaj uvesti v uradnijo in javno življenje.

Če pa zahtevamo, naj se oba deželna jezika nemški in češki na vseh srednjih šolah in državnih zavodih po vsem kraljestvu kakor obligatna predmeta učita, tedaj pravijo gospodje: A, to je nasprotno členu 19, ki pravi, nobeden se ne more siliti, naj se uči drugi deželni jezik. No, da, pravimo mi, vi imate prav, zato tudi nas ne morete siliti, da bi se učili nemški deželni jezik. A, to je pa zopet kaj drugzega, nemški jezik je državni jezik, nanj se ne nanašajo določbe člena 19 in zato sme država zahtevati posilno učenje nemškega jezika.

Iz tega vidite, kako grdo se dela s pojmom jezika. Priznati moram, temu juridičnemu dokazovanji sem se iz začetka čudil, ne zato, da bi v njem nahajal juridiško bistroumnost — znan star pregovor je, da se na vse zadnje more vsak zakon zviti — ampak ker sem vendar le mislil, da se ima s temeljnimi državnimi zakoni ozbiljneje postopati.

Kar pa pomenja posilno učenje nemškega jezika, o tem moremo vam mi Čehi najboljše pojasnilo dati. Še prav dobro mi je v spominu doba, ko se v vseh naših

vega očeta in ustanovitelja slovenskega cerkvenega lista: rajnega knezoškofa dr. J. Pogačarja! Ker si ne morem misliti, da bi vestnemu povestničarju bila neznana ta imenitna podrobnost, sodil sem nehoté, da jednaka »nenatančnost« izvirja iz skrite jeze, ker je blagi rajnik odločno obsojeval politiko iste koterije, katera si je v »Narodovih« podlistkih nedavno postavila »monumentum aere perennans«.

Še v lepšem svitu se pokaže podlistkarjeva natančnost pri leposlovnem časopisju. Tako pripoveduje v številki 285 lahko vernim čitateljem, da je A. Janežič leta 1854 bil izdajati obširnejši lepoznanški list »Glasnik«, in vendar mora biti znano vsakemu boljšemu gimnazijalcu, kateri hoče dobiti odliko v slovenščini, da ima prvi tedaj velezaslužnega »Slovenskega Glasnika« letno številko 1858. Učeni feuilletonist je zamenjal namreč list z nekim, dejal bi, »almanahom«, katerega je Janežič l. 1854 pod naslovom »Glasnik slovenskega slovestva« bil objavil. Ljubljanska licejalna biblioteka brani en eksemplar te sedaj jako redke knjižice; vsega skup ima ta »obširniši lepoznanški časopis« le 80 strani navadne osmerke.

Tudi v šolskem novinarstvu je naš strokovnjak kaj dobro poučen. Vedno še imenuje urednika »Učiteljskemu Tovaršju« g. M. Močnika, (številka 291), navzlic temu, da je uredništvo uže pred tremi leti pre-

šolah, počeuši od glavne šole do vseučilišča, razen nemške nobena druga beseda ni čula, če tudi otroci niso nič umeli; jaz se spominjam, da so se delali zapisniki v nemškem jeziku, da so jih češki kmetje morali podpisavati, če tudi kmetje prav nič niso vedeli, kaj se je zapisalo v zapisnik; jaz se spominjam, da so se nastavljali v čeških okrajih uradniki, ki niso ni besede umeli ljudskega jezika, da, gospoda moja, slovenski kmetje so se celo siliti, da morajo prisesti pred sodiščem v nemškem jeziku, če tudi nemškega jezika niso umeli, in celo hudodelcu se je brala smrtna obsodba v nemškem jeziku, da ni vedel, kaj se mu je povedalo. To so bili zlati časi posilnega učenja nemškega jezika pri nas, in ker imamo to skušnjo za sabo, zato tretpetamo pred vsako poskušnjo, katera bi v svojih posledkih utegnola imeti enake prikazni.

Mi se bojimo vsake take poskušnje, kakor ognja otrok, ki se je upekeli, in se ravnamo po modrem izreku: *prudentis obsta*. Da se pa neka stranka v resnici prizadeva za to, da se povrno take razmere, o kakršnih sem prav zdaj govoril, to se nahaja neoporekljivo jasno v poročilu manjšine samem. Poročilo manjšine se spominja n. pr. s tožno ihtečim vzdihljajem patentnih ukazov cesarja Jožefa, in večeraj nam je predlagatelj tukaj prebral patente, s katerimi je cesar Jožef nemški jezik, kakor vesoljni in državni jezik uvedel. Manjšina želi tedaj nekaj enacega. Uže večeraj je tukaj obširno govoril izvenredno obdarjen govornik o vspehih, katere so imeli ponemčevalni poskusi cesarja Jožefa, in zato ne bom več dalje o tem govoril. Vam vsem je znan slovesni preklec od 29. januarja 1790, v katerem je cesar Jožef izrečno zavrgel, kar je o tej zadevi storil, in zopet tisto stanje uvedel, katero je bilo, predno je on sedel na cesarski prestol. Plemeniti, veliki vladar je umrl na razvalinah svojih del, in ko je ležal cesar Jožef na smrtni postelji, peljali so ogerski magnati mej neskončnim vriskanjem ogerskega ljudstva krono svoje dežele domu. Jaz ne omenjam, gospoda moja, tega zato, da bi se dotaknol spomina velikega cesarja; teško najdete drugzega, katerega bi bolj navduševali svobodo — in ljudoljubni nameni tega plemenitega vladarja, nego mene; ali to je moje prepričanje, da bi cesar Jožef, ako bi danes živel, svoje ponemčevalne in zravnovalne poskušnje spoznal za največje

vzel spretni gosp. Andr. Praprotnik, in glasiló štajerskih učiteljev, »Popotnik«, mu še vedno izhaja v Celju, če tudi se je uže pred dvema letoma preselil v Maribor. Pri takej »natančnosti« se pač ne moremo čuditi, da je podlistkarju neznana osoda »Prijatelja«, kateri je svoje dni izhajal mej ogerskimi Slovenci. Da ga rešimo vsega dvoma, hočemo mu naznaili, da je to čudno rastlino, katera se je rodila na nerodovitnem gruščevji Magyar-orszaga, uže pred več leti poparila slana madjarska! *)

Po teh stvarnih pomotah in hibah, katere sem v naglici bil navedel, sklepa naj blagovoljni čitatelj, če je lastna hvala, s kjo je bil podlistkar toliko radodaren, v istini zaslužena, ali ne. Kako sodbo bi pa mogel izreči o njegovej objektivnosti in nepristranosti! Kako silno se je mož trudil, pisati »sine ira et sine studio«, prav po Tacitejevem navodu, o tem pričuje jasno vsaka vrstica njegovih podlistkov. Ne bodem se oziral na osobne napade, kateri v svojej nedostojnosti prese-gajo vse meje, v nemar bodem puščal strupeno strast, s katero se je zakadil

*) Tudi »Štajerski Gospodar«, kateri po besedah »učenege« podlistkarja do današnjega dne v Gradcu po dvakrat na mesec izhaja, davno je umrl in mesto njega izhajala je gospodarstvena priloga s »Slovenskim Gospodarjem«. Ured.

napake vladne svoje sisteme. In vendar se, gospoda moja, vladne naredbe cesarja Jožefa lahko pojasnijo, in še lažje odpuščajo, ker v dobi cesarja Jožefa ni zaspala narodna zavest le nemških, temuč tudi nemških ljudstev, vtopljena je bila v popolno mrtvilo. Cesar Jožef ni mislil, da krivico dela, če kaj odpravi, kar po njegovem menenju ni več živel. Ako pa bi bila za cesarja Jožefa narodna zavest le na polu tako vzbujena, kakor je danes, blagi ljudoljub bi se bil z studom obrnol od naredb, katere bi se mu bile morale zdeti hudodelstvo na neizbrisljivih pravicah človeštva. Če se tedaj ime velicega cesarja za to rabi, da se on veliča kakor pomemčevalec, potem to nič drugega ni, nego zloraba spomina velicega cesarja.

Kar pa se, gospoda moja, ni posrečilo cesarju Jožefu, kar ni mogel doseči trdi absolutizem, to hočete vi z svojimi zakoni izvršiti? Kar se vam v dobi narodnega spanja ni posrečilo, to hočete izvršiti v dobi narodnega navdušenja? Sovraštvo in svado boste sejali mej avstrijske narode, narodni boj provzročite za vedno, polomite moč države ter jo do dna pretesete, ali nikdar in nikoli ne oropate za vestnih ljudstev njihove narodnosti, njihovih prav, jezika njihovih očetov!

Politični pregled.

Notranje dežele.

V poslanskej zbornici je 5. t. m. grof Taaffe vtemeljeval izjemne naredbe, kazoč na počenjanje anarhistične stranke, na umor dveh policijskih uradnikov, na zelo razširjene tiskovine, ki delalce ščujejo k uporu in prevratu javnega reda. Polleija ima zelo težavno nalogo, ne gre le za posamezna hudodelstva, tla so zelo izpodjedena. Najvišje sodišče vsled teh razmer ni imelo nobenega pomisla, da se začasno ustavi porote. Če tudi je le majhen del prebivalstva provzročil ukazane naredbe, vendar mora vlada zakonito pripuščena sredstva rabiti v splošno varstvo. Če prav se kažejo tudi v drugih delih države prikazni, na katere je gosposkam posebno oko obračati, vendar je vlada oklicala izjemne naredbe, le za Dunaj i njegovo okolico, ker je tukaj anarhistično gibanje posebno nevarno. — Poslanska zbornica je potem z vsemi glasovi razen treh sprejela predlog, naj se izvoli odsek 24 poslancev, da se bo posvetoval o izjemnih naredbah. To se je zgodilo in bil je izvoljen odsekovim načelnikom grof Giovanelli i njegovim namestnikom dr. Sturm.

Proračunski odsek je 6. t. m. dokončal posvetovanje o proračunu za ministerstvo notranjih zadev, za cestna dela je odbil 78.000 gld., za vredbo Drave pa v proračun postavil 150.000, namesti 100.000 gld. Ogerska poslanska zbornica je 6. t. m. sprejela z 171 glasovi proti 131 Tiszin predlog, naj se predlog o mešanih zakonih odstavi z dnevnega reda, in sprjeme predlog, da se vladi naroča, naj o ugodnem času poda zbornici dotično predlogo. Ogerska poslanska zbornica je včeraj sprejela proračun za leto 1884 ter vlado

proti glasilu tržaških Slovencev, našej »Edinosti«, — le en faktum hočem naglašati, kateri popolnem označi taktiko tega pamfletista. Znanu je čitateljem, kolikokrat je naš Katon očital »Slovenca«, ki je postal jako nevaren tekmeč »Slovenskemu Narodu«, da je »kupljen od vlade«. In vendar za svojo zlobno trditve ne more navajati niti najmanjšega dokaza niti jednega količkaj verodostojnega vira, temveč edino vodilo mu je bilo pri tem obrekovanji stari: »Calumniare audacter, semper aliquid haeret.«

Slovenski svet, kateri se zanima za politiko, bode znal, da se podpisani nikakor ne ujema z marsikaterimi načeli »Slovenčevimi«, ali vendar je do dobrega prepričan, da se vse to natočevanje naslanja le na sleparske izmišljotine brezvestnih značajev, kateri pri svojih lažeh računajo na nevednost in naravno sumnost velikega občinstva. Prav iz srca obžalujem, da je podlistkar, kateri je sicer tako brezobzirno plenil in ropal po znanej knjigi Velikonemca Henr. Wutikeja, popolnem prezrl one jedrnatte besede, s katerimi je ta pošteni stigmatizoval brezimne obrekovalce. V dopolnitev njegovih študij o »časnikarstvu« mu tedaj živo priporočam poučno to berilo; najde v njem — natančno in karakteristično podobe svoje lastne osebe!

Prof. Fr. Šuklje.
(Dalje prihodnjé).

pooblastila, naj vzame na posodo 17. milijonov gold., da se pokrije primanjkljaj.

Vnanje dežele.

V Srbsko skupščino je bilo izvoljenih 108 vladi prijaznih poslancev, 14 radikalcev in šest poslancev Rističeve stranke. — Vlada je na volitve silno pritiskala.

Na Cetinji so še vedno zbrani komisariji, ki se pečajo z vredbo črnogorsko albanske meje, ali izrekli so uže večkrat, da se ne more misliti na stalno rešitev tega prašanja. Albanske roparske čete vedno prestopajo črnogorske meje na raznih krajih, zato se trije bataljoni črnogorske vojske vedno pomikajo ob meji.

Škadrski governer je povabil vse glavarje v Skadar v dogovor, ali nobenega glavarja ni bilo.

V angleški poslanskej zbornici je vlada naznanila, da bo Egipt do Rudečega morja branila, na zopetno pridobitev Sudana pa ni misliti. Vlada pošlje v Egipt novih vojakov, da bodo Svakim branili. Ko je vlada zvedela o zmagi krivega proroka, brzojavno je ukazala ladijam, ki so bile z vojaki na poti v Indijo, naj se ustavijo v Egiptu. — Baker paša je 5. t. m. z ostanom svoje vojske prišel v Svakim. Svakinske trdnjave pa so zasedli angleški mornarji pod poveljstvom admirala Hewett.

Angleški minister lord Derby je izrekel, da Angleška ne podvrže zgubljenega Sudana Egiptu.

Egiptovska vlada je poslala v Sudan angleškega generala Gordona, ter mu dala veliko vsoto novcev, da podkupi be-duinske glavarje, a mož je slabo opravil, prišel je v roko on i njegovi novci krivemu proroku.

V severno-amerikanskem državnem zboru se je sklenolo, carino sploh znižati za 20%, i proste vsake carine pa imajo biti železo, kollovina in rude.

Dopisi.

Na Krasu, 31. jan.

»Strah! strah! vrag! vrag! kje? kje?« — Tako se je glasilo zdaj visoko v zraku mej čedo vrnov, ki so se vradali v večernem mraku v navadno prenočišče. Še kake pol ure so se krožili stari in mladi, oni in one, tam nad »Prčjem dolom«, potem je bilo slišati še kak posamični »kje? kje?« in na to kak »nič, nič!« in »lahko noč!«, pa je mnogobrojna družina sedla na visoko hrastovo vejevje v »Prčjem dolu«.

Opazujočemu to prikazen koncem meseca januarja, vsilovala mi se je primera z vremenskim prorokovanjem znane proroča francoskega, Mathieu de la Drôme, ki je bil napovedal za minoli mesec: Dež in dež in sneg in burja, viharje, mrzaj itd. Vsega tega ni bilo — vsaj na Krasu ne, ampak tako lepo zimsko vreme, da malokdaj je mesec »sredozimec« tako krotek in voljan. Od vsega meseca imam v dnevniku napisan »dež« le dva dni, namreč 7. in 27. januarja. Na svetih treh kraljev dan se je bilo pooblašilo nebo v veliko tolažbo starih kmetskim vremenskim prorokom, kajti za oni dan jim je lepo vreme slabo znamenje: »Če je jasno — (vzemi) svitke iz jasi!« — ali »če je na treh kraljev vedro — (spravi) zjedi spod volovi!« Znamenje, da bode še dolgo trajala zima, in torej varčno ravnaj in po malo pokladaj krmo.

Prve dni je pihljala burjica, in ledeni sever je stisnol kalove, da so ljudje imeli priliko tudi z novo obrtnijo, s ledom, kaj zaslužiti. V nekej vasi je samo en kal vrzel do 500 gld., torej več, nego katera koli najboljša njiva. Evo vam, Kraševci, kajpot, kako in kde se lahko denar dobi; saj denar je dober, naj bo uže iz kamnja, iz leda, ali iz pšenice. Kalovi koristijo v letu in po zimi.

Na njivah so pridni kmetovalci kopal »grape« za nove nasade trt. Naj se priporoča sadjarstvo, kolikor drago, a za Kraševce velja stara pesen: »Prežlahtna vinska trtica — sam Bog te je vsadil!« — Drugi so kopal i trebili po senožehtih, kopal i podanjan zemljo, ter popeljavali po tencinah, dobro vedoš, da kdor skrbi za senožeht, skrbi za umno živinorejo, najzdatnejši pripomoček kmetijstva v denasnjih časih. Kazalo bi celó kako spu-

*) A vse to je bilo na bregovih atlantskega morja, in sicer tako hudi viharji in toliko nesreč, da jih morebiti uže 100 let ni bilo toliko. Ured.

stobelo njivo posejati z deteljo in si pomnoževati krme, kajti žita in sploh živeža se lahko ceno kupi v bližnjem mestu.

Kamnarjem ni bilo sile, dela opuščati noben dan, razen praznikov. Naši kamnarji dosti služijo, pa tudi dosti »pogrèbejo«, izgovarjaje se, ako ni močna dlan: ne dá se čvrsto vihteti in klesati z batičem. Svetovati bi bilo, da bi kamnarji svoje »društvo« napravili, da bi ložej kaj prištedili za stare dni, in kako večje delo sami prevzeli. Sedaj je večina boljših »jav« (kamenolomov) v tujih rokah tržaških trgovcev in podjetnikov.

»Strah! strah! kje?« Nebo je to zimo zjutraj in zvečer nenavadno žarelo. Učeni ljudje, to se vé, razlagajo ta gračni pojav po svoje: »to dela lomljenje žarkov, drugim je to nastopek velikih lanskih potreb, ki so haje kakor sapa izbruhana iz osrčja zemlje, tudi zrak v tankih snovih nekoliko promenoli. Preprosto ljudstvo pa si to mnogovrstno »razjasnuje«: »Krvavo nebo, no, to pomenja kril pa še repata zvezda, ki se je pridružila. — brezdvobeno: — vojna bo!« »Ej, pravi neka mati, »saj v našej družini, ko je dosti zób in malo kaj pod zob dejati, vedno je vsakdanja vojna.« »Veste kaj,« beseduje nekov pastir, ki je bil v Istri, »neka pesem pravi: »Va utórak va najgori danak,« in letos se je začelo leto v torek, torej najslabši dan.« Italijan tudi pravi: »anno bisesto — poco di sestor, — prestopno leto je malo vredno; leto 1884 pa je prestopno leto. Tretji modruje: »Brž ko ne so nastopili tisti časi, o katerih je pravil moj praded, — Bog mu daj luč božjo, — »Kadar bo cesta pri cesti, cesta nad cesto, ko bo svet s pednjem zmerjen, kadar bodo golobradci županili, duhovniki popoldne maševali, kokoši popoldne nesle, ko bodo ljudje vsi zadolženi, da zajedó pšenico v travi in tele v kravi, — takrat bo gorje svetu. — To prorokovanje se je po nekoliko dopolnilo, ker so uže ceste železnice in kolovozne vse vprek razpeljane in zmraj se delajo nove.

Vendar to je velika dobrota za nas, da tako lahko izvažamo kamenje in led. — Svet je natanko zmerjen, kajti tam nekde pri ogradi se stekati dve stezi in pri zidu ostane majhen trikotni prostorček, da bi ga skoraj z dlanjo pokrili, ali z nogami »zastopile«, pa je v mapah zabeležen kot posebna particela, in cenilci možaki so cenili: »en sold vredno!« — Golobradci pa niso župani, nego baš nasprotno, ako hoče kaj veljati, mora biti mož bradát. Stari so rekli: »Mož naj ima kaj v čeladi — ne le v bradi!« Vendar svet je tak, da bolj spoštuje mogočne brke, nego mogočno besedo. — Duhovnikom ni še sile, popoldne maševati, torej od te strani smo še zavarovani. Kokoši tudi še nesejo jajca, kadar jim prav pride, le to je gospodinjnam nevšečno, da mnogokrat na ves kljun vpijejo: »Kokodak, kokodaj!« pa je dosti krika, malo jajc. — A poslednje prorokovanje se je uže izpolnilo, vrši se dandanašnji, in se ga mnogi v bodoče ne bodo mogli ogibati, da zaradi dolgov zajedó »pšenico v travi in tele v kravi«.

»Ej, zdaj je pust, kaj bi nam to pridigoval,« oglašil se veseljak. »Kaj nas pa to skrbi, — Bratci veseli vsi, — Pesem zapojmo mi: Od vinca sladkega!« Nebo se žari, ker bo letos dosti in dobrega vina, rumeno bo, ko cekin, rudeče, ko zajčja kri!«

»Saj res,« potrdi drugi, »kadar je suha zima, kakor letos, takrat je kaj pridno za trte, ostanjejo zdrave in bogato obrodé. Boste videli, da bodo grozdentini, kakor iz obljubljené dežele. Čujte, fantje, kaj vam pravim: véasib, ko so nevesto na nov dom peljali, godel je »klavarnét« (klarinet): »Lepa in mlada je!« pa baš se je sproti oglašil: »Bomo videli drugóč, drugóč!«

Skalovič.

Iz Brezovice, 6. febr.

Naša »Čitalnica« je imela zadnje nedelje, dne 3. t. m., obojni zbor in potem domačo zabavo v spomin prve obletnice. Zjutraj ob 8. uri je bila sv. maša, pri kateri so peli čitalniški pevci. Udeležila se je večina udov in mnogo drugega občinstva. Popoldne pri občnem zborovanji, ki je bilo skoraj polnoštevilno obiskovano, spominjal se je g. predsednik najprej veselih in žalostnih dogodkov, ki jih je naše društvo dočakalo mej prvim letom. Na to je poročal obširno o društvenem delovanji g. tajnik in kot blagajnik v denarnem stanji. Z obojim smemo biti zadovoljni.

V zgornje mladosti društvo ni spalo, ampak pridno delovalo, ter marsikaj doseglo, ali pripomoglo doseči. Marsikaj, kar se je poprej blesketalo pred očmi našega zapuščenega naroda kot lepo, spoznalo se je za slabo, od znotraj gnjilo — škodljivo narodu!

Pri tretjeji točki dnevnega reda — pri vpisovanji novih udov, — iznenadilo nas je 22 (lepo število) novih društvenikov. Ali ni to najlepše znamenje društvenega napredka! — (To naj služi v od-

govor onemu, kojemu je društven napredek »trn v peti«; koji bi raje videl, da bi društvo toliko udov zgubilo, kakor si jih je pridobilo.)

Čitalničarji naši so pokazali, da so se sedanjimi voditelji zadovoljni, kajti potrdili so »enoglasno« predse inikom gosp. G. Kastelca, tajnik-blagajnikom pa gosp. P. Medveščka. V odbor so bili izvoljeni tudi enoglasno vsi dosedanji odborniki, razun dveh, koja se za društvo nista brigala, koja hodita po poti, ki nasprotuje društvenemu namenu.

K društvu pa je pristopil čast. g. M. Rebolj, ki je bil izvoljen tudi v odbor. Upamo, da smo dobili z njim nastopnika nepozabljivemu čast. g. Kópcer-ju. Bog daj! V odboru je tudi g. Šiškovič iz Materije.

Mej posameznimi nasveti naj omenim predlog č. g. Rebolja, da bi se uvedla »kmetijska predavanja« ob nedeljah v čitalnici. Nasvet je bil z veseljem sprejet, ker tako se uresniči vroča želja, ki smo jo gojili uže od ustanovitve. S tem stori čitalnica zopet jeden korak naprej. Čitalničarji pa naj pridno hodijo poslušat nauke, ki se jim bodo delili, da ne bo trud zastoj.

Po zborovanji so zapeli pevci navdušeno lepo »Hrvatsko domovino«, veličastni »U boje«, »Tiho luno« i druge pesni. Tako se je pričela »domača zahava«, pri kateri so sodelovali izbrani domači godci. Da se je naša mladina začela pridno sukati, kdo bi jej zameril? Pameten človek gotovo ne; vsak jej privoščó poštenega razveseljevanja, — saj je pust.

Zabava se je vršila dostojno, — občna je bila zadovoljnost in veselje mej mladino pri plesu, kakor v čitalnični sobi, kder so bili zbrani naši možaki. Napitnica se je vrstila za napitnico. Nič ni kalilo splošne radosti.

Vsem onim, koji so pripomogli k veselumu večeru, kakor g. Josipu Kastelcu in vrlim našim godcem, izrekamo toplo zahvalo.

Bližnjim našim možakom, ki niso še društvu pristopili, pa polagamo na srce naše društvo, h kateremu jih vabimo v obilnem številu. Več nego je društvenikov, boljše društvo deluje, ker »s društvenimi močmi« se dá mnogo storiti.

Iz Podbrda, 1. febr.

Iz našega kraja niso še, draga »Edinost«, nobenega dopisa prijela, zatorej naj pa jaz začnem, da ne boste vi in Vaši čitatelji mislili, da tukaj spimo.

Dne 22. jan. se je pričelo tukaj v naše malej vasi, Podbrdom, napravljati za prihod prečastitega gospoda novega župnika, vse je bilo jako navdušeno za to. Napravili so se trije vhodi (slavoloki) z zastavami in slovenskim napisom. 23. jan. ob pol peti uri začnó pokati možnarji na dveh straneh in ubrano zvonjenje uže od daleč pozdravlja prečastitega g. župnika; ljudstvo zapusti svoja stanovanja, ter hiti na cesto in trg, sprejet svojega dušnega pastirja; reči se mora, da tukaj ni bilo še take svečanosti in unetosti, kakor ta dan. J. T.

V Grgarji, dne 4. februarja.

Žalostno so zapeli danes ob 10. uri predpoldne zvonovi iz visocega stolpa vikarijske cerkve v Grgarji, naznanjaje tužno smrt še le 21/2 letne deklice, Lucije Pauline iz vasi »Fovica« pri Grgarji, katero je umoril mladenič Andrej Bitežnik iz Biteža, občine v Bateh radi odpovedane ljubezni. Roditelji so rajnke, ki ji bila lepega pravnega vedenja, pripovedali se z njim pečati zaradi njegovega slabega materjalnega stanja. Mladenič je šel ob 3. uri popolnoč nekoliko vinjen, nekoliko pa razsrjen radi deklidine odpovedbe v njeno hišo in jo šakal, dokler deklica ne vstane, na hodniku, kder je izvršil hudodelni svoj namen. Z dolgim nožem jo je prebodel ob 7. uri zjutraj. Deklica se je takoj zgrudila na tla in izgovorivši še besede: Oh mama, oh tata! vzdahnola blago svojo dušo.

Bodi jej zemljica rahla!

Z Notranjskega, 22. jan.

(Dalje.) Pri enakih stvarer naj bi se ne gledalo toliko na pomen mrtve črke, nego na duh dejanja in na težavne okoliščine, v katerih se županstva dandanes nahajajo. Ako se uže tirja od županstev strogo izpolnjevanje postav, naj se jim vsaj v slučajih neopravičenih pritožb toliko na strani stoji, da se taista ne potlačijo z razsodbo, samo zaradi tega, ker ni bilo baš vse po črki storjeno, a duhu postave pa vendar ni — vsaj po postavi ne — nasprotno. V najnovejšem času se pojavljajo nam v enakih slučajih jako žalostne prikazni. Res ne vemo, ali so se — vzlasti višje politične oblasti — zarotile zoper županstva, ali kaj, da se v največ slučajih daje prav pritožujočim se strankam, in to v takem tonu, da se mej ljudstvom vsled tega širi menenje, češ, zdaj vidimo, da županje so krivični, da terjajo od nas, česar nemajo terjati itd. Vsled tega je nastala po krajih večja ali manjša apatija napram županstvom, kder ljudstvo

celó misli, da župan celó nobene oblasti več nema. Ni tedaj čudo, ako se županom od strani podložnih, — ako ne očitno, pa vsaj skrivaj — v skrivnih zborih — dolžna čast odreka. Pravo mržnjo napravljajo županstvu smo zapazili pred dvema letoma pri deželnem odboru kranjskem. Spominjamo se dveh okrožnic tistega do županstva na Kranjskem, kateri ste pa bili v takem tonu pisani, da jih odobravati ne moremo.

Tudi glede vsebine moramo proti nekaterim popolnoma ugovarjati. Kako-li more biti županstvo odgovorno za stran katere osebe, katere niso njeni roditelji ali sorodniki o pravem času iz bolnišnice vzeli?

Kako se mora tukaj trditi, da se to ni zgodilo vsled županove nemarnosti, ker ni dotičnikom o pravem času zaukazal, naj iz bolnišnice odpušče osebo na dom pripelje? Mi naše župane preveč poznamo, da bi hoteli kaj takega verovati, kajti kar zadeva stran, katere je z stroški zvezana, in prav to je bolnišnica, prav radi se naši županje podvzajajo za ukazanemu povelju v tej zadevi ustredi. Ako se pa vsako povelje trenutno ne zgodi, ne zdi se nam opravičeno, brez vsakih prepričevalnih razlogov županstvo napolnjevati, ter mu v »okrožnicah« še celó z kaznimi pretiti. Kakovo moč ima županstvo razun golega ukaza, dotično stranko prisiliti, bolnika prav določeni dan iz bolnišnice vzeti? Ako pa županstva večje moči in oblasti nemajo, kako se morejo k vsakemu ozbiljnemu postopanju, strogi odgovornosti itd., siliti?

To so prežalostni vzgledi občinske uprave, kakor je sedaj uravnana — ali bolje rečeno, kakor mora ona sedaj pod upljiivom višjih političnih oblasti delovati. Nočem nadalje razpravljati enakih prikazni, ampak se konečno le še ozreti na uprav sedanje stanje županstva in deželnega odbora kranjskega, napram drug drugemu. Teško, da je v časih absolutne in birokratične vlade vladal tak pritiskovalen duh nad slovenskimi županstvi, nego je to sedaj, v dobi ustavne vlade. Mi za istino ne vemo, s čem se je naše slovensko ljudstvo pregrešilo, da se njegovim javnim zastopom — županstvom — vzlasti v Kranjske, z očitnim nezaujanjem toliko kazni naklada?

Nikdo ne zanika našej pred. duhovščini sposobnosti, niti dobre volje i zmožnosti, delovati v prid in blagost naroda. Vendar s začudenjem moramo se vprašati, zakaj so se županstva pri najnovejši okrožnici deželnega odbora kranjskega, kateri stavi nekaj vprašanj glede uzrokov propadanja kmetijskega stanu, prezrla? — Če tudi niso vsi županje enako mikani in uđeni, vendar se mej njimi nahaja lepo število takih, kateri bi bili po svojih zmožnostih in gospodarskih izkušnjah zmožni, stavljenim prašanjem dostojno odgovoriti. Ako se v deželi na najvišem mestu meni, da so sploh naši županje tako plitvega razuma, da ne umejo niti postav, niti drugih določeb, in sploh stvari, pri katerih so vzlasti županje poklicani v prvi vrsti, sodelovati, jako je tako menenje krivo. Mogoče, da ni tako, kakor bi imelo biti, ter da se marsikde manj stori, če prav bi se lahko več storilo. Ali tukaj treba pomisliti, da niso vsemu temu županje sami krivi, ampak okoliščine, v katerih so takrat bili. Naj se pomisli samo, koliko trdih bojev so imeli izbojevati pod poprejšnjimi vladami za ohranitev narodnosti, koliko časa so požrle volitve, drugi shodi itd. Kder je pa treba rabiti uma svitli meč v obrambo narodnih pravic, tam ni mogoče ga v prvi vrsti sukati v gmotno blagost ljudstva. In ko bi bili zraven narodnostnega boja hoteli županje toliko storiti v prid svojega ljudstva, znano je, da je pri vseh poprejšnjih vladah bilo vsako delovanje podložnih organov zaman, ker delovalo se je v prvi vrsti za pomemčevanje nemeških narodov, ne pa za njihove gmotne koristi. Gotovo ti navedeni uzroki našemu zaostanku niso tudi na prej imenovanem najvišem mestu neznan, kar nas s tem večjim začudenjem napolnjuje, kako da se morajo še nanajajoče se pomanjkljivosti edino na županstva nakladati. Ako so naši županje res toliko v potrebnej omiki zaostali, da se jim na najvišem mestu več ne zaupa — kar pa gotovo ni — ali so temu sami krivi?

Zgoraj opisane okoliščine nam pričajo, da ne, in ko bi to tudi bilo, prašamo: je-li bila kedaj našim županom podana katera prilika k večjemu izobraženju?

Vsak nepristransko sodeči človek mora pripoznati, da ne. Največa omika, katere se je našim županom v glave ubijala, bili so vsakovrstni ukazi in odloki okrajnih glavarjev — to se vé da, v bližnjem nemščini. Da bi bili županje pa kedaj, bodi-si od okrajne ali politične gosposke, k večjemu izobraženju napeljevani ali spominjani, tega se ne spominjamo. Mi smo naše Notranjske župane uže večkrat tem

potem spodbujevali, naj bi se pričeli skupaj zbirati, ter pretresovati eno ali drugo stvar, žal, da je ostalo vse brez uspeha, kar bi pa gotovo ne bilo, ako bi bili imeli županje k temu spodbujajo od višje strani, ali da bi celo okrajno glavarstvo samo take shode osnovalo. To, menimo, bil bi mnogo bolji način, županom nekoliko potrebnih vednosti sčasoma vcepiti, nego pa z preziranjem. Slab učitelj je listi, kateri hoče učenca s tem kaj navaditi, da ga začne prezirati, mesto da bi ga s primerno besedo k pridnosti spominjal. Našim županom, ako hočemo, da bodo uspešneje delovali v prid in blagost izročenege jim ljudstva, treba je poduka in zopet poduka. Zraven tega pa naj se skrbi tudi, da se sedanji zakoni popravijo in predelajo tako, da bodo ugajali sedanjim razmeram, ter županstvom omogočili boljše in uspešneje delovanje v njihovem poklicu. Vzlasti pa vse to živo priporočamo gospodom deželnim poslancem v razmišljevanje in prihodnje delovanje.

Domače in razne vesti.

Cesarjev dar. Cesar je podaril iz svojega premoženja 300 gld. za popravo franciškanske cerkve v Piranu.

Seja mestnega zbora je bila 7. t. m. zvečer. Pred vsem je zbor izrazil svojo žalost zaradi bolezni župana, dr. Bazzoni-ja, in željo, da bi kmalu ozdravel. — Na to je sklenol, da pošlje prošnjo na trgovinsko ministerstvo, da bi dalo napraviti posebno majhno luko nalašč za petrolje v Sv. Sabi, kder ima mesto uže svoje magazine za petrolje. — Delegacija je na to predlagala, da se v spomin rajnega Hermeta naroči njegova slika na olje za 500 gld., katera bo visela v dvorani delegacije in da se sprejme volilo treh tržaških društev v znesku 1000 gld., tem naj mesto dodá še 1000 gld., in iz obresti tega kapitala naj se vsako leto na dan smrti Hermeta kupi in razdeli obleke mej nekatere uboge dijake. Rusovih-u se zdi vse to še premalo in predlaga, naj se v mestnej palači vzida lepa plošča, na kateri bodo zabilježene velike zasluge Hermeta. Vsi ti predlogi so bili sprejeti. — Zahteva pomorske vlade, da bi mesto kaj pomagalo k zidanju male luke (mandrača) v Čedas-u blizu Barkovej, je zbor odbil in vladi priporočil, naj ona na svoje troške zida res potrebno delo. — Na to je zbor dovolil za dobrodelne namene 1574 gld. 27 kr. in v tajnej seji imenoval živinozdravnikom v mestnej klanici Ivana Spadaglieri.

C. k. kontro-admiral, g. pl. Barry, je prišel iz Pulja v Trst in iz Beča državni poslanec g. pl. Vučetić.

Nišni davek. Cesar je potrdil adicijonalno 38%, k blšnemu davku, ki se ima iztirjevati za leto 1884, kakor naglašá dotični zakon, sklenen v letu 1882.

Zdravstvena naredba. C. k. pomorska vlada naznanja v svojej okrožnici to-le: Ladje, parniki itd., ki priplujejo iz katere egiptovske luke, naj se podvržejo petdnevemu kontumacu, ako se na teh ni na poti prikazala katera kužna bolezen; ladje, parniki, itd., ki priplujejo čez rudeče morje, a se ne pristavijo v nijednej luki v Egiptu, naj se podvržejo tridnevemu kontumacu; 24urno nadzorstvo, v zmislu vladne okrožnice od 11. februarja 1883, št. 9469, pa se odpravi za ladje itd. došle iz katere turške, azijske, ali afriške luke, koje so podvržene le zdravstvenemu pregledu.

Delalsko podporno društvo v Trstu. Zadnjič smo objavili, da je to društvo na velikem plesu imelo čistega dohodka okolo 400 gld.; denes, potem ko smo videli račune, pa smo se prepričali, da je bil čistí dohodek veliko viši, namreč 557 gld. — Torej se po tej veselici pokojninski zalog društva zopet za lepo svoto pomnoži. **Delalsko podporno društvo** ima ta predpust še en **veliki ples** na »Zelenem hribu« (Monte verde). Ta bude dne **24. t. m.** Po pripravah soditi, bude tudi ta ples prav živahen, posebno ker bude, kakor se sliši, pod posebnimi uveti, dovoljen vstop tudi maskam. — Po odborovem sklepu bude imelo društvo svoj **letni občni zbor** v nedeljo **9. marčija**. Pred občnim zborom društvo izdá letno poročilo z računi, ki bude letos jako obširno v podobi knjižice. K ljubó temu, da je društvo letos izdalo za lansko leto za podpore in medicine nad 5000 gold., ostalo mu je okolo 2500 gold. čistega denarja brez aktivnih terjatev, ki znašajo tudi nad 1300 gld. in katere so v tem letu uže večinoma poplačane. Iz tega se torej vidi ugodno stanje društva. — Kakor se sliši, pripravlja društvo za postni čas tudi **opereto »Tičnika«**, katera se bude najbrže predstavljala v gledišču »Fenice«. — V edinosti je moč, in v tem oziru bodo kmalo naši obrtniki in delalci omikancem v izgled.

Slavjanska čitalnica v Trstu bude imela v soboto, 16. t. m., veliki ples, za kateri se delajo uže zdaj velike priprave, mej temi za kotliljon, ki obeča biti jako zanimiv. — Po vsem soditi, bude to eden najlepših plesov.

Pekevske pevsko društvo »Jadranska Zarja« napravi veselico dne 10. februarja 1884 v spodnjem dvoranu pri »Zelenem hribu« (Monte verde). Začetek točno ob pol 4. uri popoldne. — Vstopnina 20 kr. — Spored: 1. Ivan pl. Zajec: »Kolo«, poje moški zbor. — 2. A. Hajdrih: »Jadransko morje«, moški zbor. — 3. A. Hajdrih: »Oj Banovci!«, moški zbor. — 4. F. I. Tence: »Izgubljeni cvet« poje ženski četverospjev. — 5. Ivan pl. Zajec: »U boje!«, moški zbor. — 6. D. Jenko: »Na straži!«, moški zbor. — Pri veselici bude pelo nad petdeset izurjenih pekovskih mladeničev pod vodstvom gosp. F. I. Tence-ja. Drugi pevski zbori dobro došli! — Čisti dohodek je namenjen v podporo društvnikov brez službe. Ker je veselica v blag namen, nadejati se je mnogega občinstva.

Tržaške novosti. Nesreče. Našli so po noči na starej štrangi na tlaku ležečega in močno na glavi krvavečega Ivana B., mesarja s Kranjskega. Odpejljal so ga v bolnišnico. — **Dosti dima, a le malo pečanke.** V četrtek po noči je javna straža zapazila pri durih magazina št. 1 v ulici »S. Giovanni«, da v omenjenem magazinu mora kaj tleti, kajti skozi durne špranje je uhajal dim. Pozovejo se vatrogasci, ki vderó v magazin in dobé košček tlečega papirja.

Bralno društvo na Opčinah priredi v soboto 16. t. m. v prostorih g. M. Malalana veselico s tem-le sporedom: 1. »Popotnica Kola«, poje domači pevski zbor. 2. »Stara mati«, deklamacija. 3. »Na straži«, zbor s samospjevom, poje domači pevski zbor. 4. »Mutec«, vesela igra, igrajo domači diletantje. 5. »Sladka kislica«, poje domači zbor. 6. Ples. Vstopnina k »besediu« 20 novcev za osebo, k plesu 50 novcev za osebo. Začetek ob 7. uri zvečer. K obilnej udeležitvi uljudno vabi ODBOR.

Razpisana služba. Na c. kr. učiteljskem izobraževališču v Kopru je razpisana služba učitelja godbe z 720 gld. letne plače. Prosilci, ako se hočejo natančno podučiti o pogojih za to službo, naj čitajo dotični razpis v »Osservatore Triestino« od 6. februarja t. l.

Goriške novosti. Gospod Josip Černic je imenovan višjim oficijalom glavne dogane v Trstu. Na mestu njega pride v Gorico gosp. Karol Kastner. — V soboto zvečer so nekoli neznaní gospodje prodrli v stanovanje gosp. vikarja pri sv. Martinu na Krasu in mu odnesli 300 gld., od teh je bilo cerkvenih 200 gld.

Goriška čitalnica je imela 2. t. m. »Besedo« s plesno zabavo. Zbralo se je mnogo odličnega občinstva in tudi njejni spol je bil vrlo zastopan. Spored se je izvršil v zadovoljnost slušateljev; pesni, in sicer večinom skladbe A. Hajdriha in A. Lehana, so se pod vodstvom g. pevovodje M. dobro obnesle in ste se posebno »Na boju« in »Petelinčkova ženitev« precizno in umetno glasili. Izvanredno pa nas je očarala krasna in mlo doneča, ter v srce segajoča igra na citrah. Gospod Lavrenčič, vrlo znan umetnik iz Postojne, ki sedaj po zimi v Gorici biva, nam je pokazal veliko spretnost in dovršenost. Čestitamo in se ob enem srčno zahvaljujemo za lepe trenutke, ki jih nam je podaril. Vojaška godba je slovenske napeve naukušeno igrala. — Po »besediu« je bil ples. Koliko časa se je plesalo, nam ni znano, in plesalke in plesalci sami tudi morda natančne urice ne védo, kajti zadovoljnim, srečnim in veselim pač ni časomera. Se le, ko je napočil beli dan, razšli so se zadnji; večer je bil lep in ostane v dobrem spominu. 9. t. m. bo veselica podpornega društva in 16. t. m. zopet »beseda« mestne čitalnice.

Iz Železnikov nam pišejo: Naznanjamo, da je pri tukajšnej volitvi bil izvoljen za župana jako priljubljeni gosp. Josip Levičnik, nadučitelj in lastnik srebrenega križca s krono, vri narodnjak. Slava mu kliče trg Železniki.

Tatvine in policijsko. Odpejljali so v senco sobnega slikarja, ker je odnesel klobuk necemu J. C. Tam bo stal lahko razoglav. — Nek neznan prijatelj uradniških čevljev je zlezal v stanovanje necega uradnika, bivajočega v ulici »Molino piccolo«, in mu pobral dva para čevljev. — V sredo v jutro je moral iti v ulico »S. Nicoló« težak, ki je necemu kočijažu prodal sukno, ki njegova ni bila. — D. S., ljubljanski stavec, mora zdaj sedeti na zatožnej klopi v hotelu v ulici »Tigor«, ker je necemu gospodu izneveril in zapravil 22 gld. — Necemu trgovcu na »Corsu« so nepoznani vozniki odpejljali dvokolesni voz, vreden 12 gold. — Trilindvajsetletni pisar brez službe, E. B. iz Pazina, mora se zdaj pokoriti mej

štirimi stenami v ulici »Tigor«, ker je prodajalki F. B. izneveril 7 gld.

+

Tužnim srcem naznanjam vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da je moja ljuba hči

Franja omož. Smolen,
soproga c. k. puškarja

v Pešti umrla dne 4. t. m. na porodu, zapustivši četvero otrok.

Naj bude priporočena blagemu spominu, vseh sorodnikov, znancev in prijateljev.

Nabrežina, 7. februarja 1884.
Matija Pertot.

Tržno poročilo.
Kava. — Iz Brazilije so došla poročila, da prib. letina kave kaže slabo, vsled tega so cene še trdnje postale. Prodalo se je 2000 vreč Rio po gld. 60 do gld. 75.—, 600 vreč Santos po gld. 69 do gld. 73, 200 vreč Manila po gld. 68.—, 300 vreč Java po gld. 78 do gld. 84, Portoricco velja gl. 92 do gld. 116. — Ceylon plant. gld. 95 do gld. 147.
Sladkor. — Prodalo se je 8060 vreč raznega sladkorja v vrečah od gld. 26 do gld. 29½.
Sadje. — Pomeranče, limoni od gld. 2½, do gld. 5. — fige v venci gld. 15 do gld. 16.—, rozicli gld. 4½ do gld. 6.—, opaša gld. 16 do gld. 17, cebe navadne gld. 14 do gld. 16, zbrane Elemé gld. 18 do gld. 26.—, Sultanina gld. 20 do gld. 34.—, mandlji gld. 90 do gld. 94.
Olje — cene jako trdne, kupčija živahnješa, navadno jedilno gld. 42 do gld. 47.—, namizno gld. 76 do gld. 92.
Petrolje — Še precej trdna cena; denes velja petrolje gld. 11.90 do gld. 12.
Domači pridelki. — Beli fižol je zdaj močno iskan za Ameriko in se plačuje denes uže po gld. 11½, do gld. 11.—, ružeči gld. 10½, do gld. 11.—, bohinec gld. 11½.—, koks gld. 13 do gld. 13½, mešan gld. 8 do gld. 9½.— Maslo gld. 88 do gl. 97.

Borsno poročilo.
Borsa je zopet živahnjeja; kurzi državnih papirjev, posebno pa ogerskih, so zopet poskočili. — Tendenco jako dobra.

Dunajska borza
dne 8. februarja.

Znotni drž. dolg v bankovcih	79 gld. 85 kr
Enotni drž. dolg v srebru	80 » 40 »
Zlata renta	101 » 20 »
5½ avst. renta	95 » — »
Delnice narodne banke	852 » — »
Kreditne delnice	308 » 60 »
London 10 lir sterlin	121 » 25 »
Napoleon	9 » 60½ »
C. kr. cekini	5 » 69 »
100 državnih mark	59 » 20 »

Gospodu Gabrijelu Piccoli,
lekarju
v Ljubljani.

Veliko let ozdravljam razne bolezni edino le z V:šo »Francova esenca« in to z najboljšim vspehom. Prosim vas še za 12 steklenic. Trst, meseca septembra 1883.

Dr. Pardo, praktičen zdravnik.

Vaša »Francova esenca« oprostila me je izvrstno in popolnoma hude nad dve leti trajajoče bolezni. Izrekam Vam kakor izumniku tega zdravila svojo najtoplejšo zahvalo.

Rakovac na Hrvaškem blizo Karlova. Ivan Pušč.

Podpisani potrdim, da je »Francova esenca« gosp. Gabrijela Piccoli moje župnišane od marsikake bolezni temeljito ozdravila, se je ljudje z najboljšim vspehom poslužujejo.

Fianona v Istriji meseca oktobra 1882. Anton Vlassich, župnik-kanonik.

Prosim Vas zopet za 24 steklenic vaše »Francove esence«, ki je za bolezni v Želodcu bolje od vsacega družega zdravila. Tudi naš tovarniški zdravnik jo priporoča. A. Augsthaler, montér v tovarni za stroje g. Körösi v Gradcu.

»Francova esenca« je pomagala uže tisočerm ljudem, kakor je razvidno iz zahvalnih pisem, ki jih izdelovalec dobiva. Ta esenca ozdravi bolezni v Želodcu in tre buhu, krč, božast, trebušno in prehajalne mrzlico, zabasanje, hemeroidje, zlatenico itd., ki so vse nevarne, ako se o pravem času ne ozdravijo. Sklenica velja 10 kr.

16—9

Nobena prevara!!

Mi pošljemo vsakemu, kedor nam piše, za le gld. 3.45

krasno, natančno, na minuto dobro kazajočo, na novo iznajdeno

URO

kazajočo dneve (datum) natančno po sliki tukaj zraven, katere kazalo se po lastnej mehanični pripravi vsaki dan premakne na pravo število, številke so gotilne pozlačene, steklo ravno. Okviri so krasni, močno pozlačeni, posrebrnjeni, ali iz pravega nikla, ali pa z Napoleonskim zlatom (rudeče) pozlačeni.

Kot nadatek dobi vsak naročnik prav zastonj, to je brez vsake naplače.

Dve sliki na olje

lep, umetno izdelan barvotisk. Podobe svetnikov, slike pokrajin, slike posebnosti, pomorske slike, ali pa portrete, kakor to želi naročnik, in stiče ti dve sliki toliko vredni, kolikor se plača za uro in sliki skupaj.

Ponavljamo: Neprimerljiva, krasna ura kazajoča dneve z dvema slikama vred za le gld. 3.45.

Razun tega ima kazalnik ljudovito lastnost, da se po noči, ko so ugasnene vse luči in vse spi,

Čarobno sveti

kako prijetno, kako iznenadljivo je, ako se človek po noči zbudi in precej vidi katera ura je, prav tako vidi številko dneva.

Za azetilno meš kazalnika

jamči se 10 let,

kakor se tudi piemeno jamči, da ura prav in točno gre.

Ta resnično edina čudovitna ura, je vsled nezasišano nizke cene in krasne obleke večni spominček vsakemu človeku, neprekosljiva ura. Ni smo edini izdelovalci teh ur, edini mi imamo pravico do njih prodaje, kar je na kazalniku po pozlačeni besedi »Patent« razvidno. Odpošilja se le proti plačilu naprej ali pa s povzetjem po c. k. pošti.

Naslov:

Datum-Uhren-Fabrik „Lablof“
Wien, I., Ringstrasse, Christinen-
gasse, E.

Nezaslišano dejanje.

Iz Azije v Vardal preselil se je fabrikant turških orientalskih izdelkov za drgnjenja (frotiranje), popustil je ženo, otroke in 164 delalcev v največji bedi in je zbežal z vsem premoženjem k upornikom v Kino. Prodalo se bode torej 6290 tucatov turških brisalnic v korist zapuščenih na dražbi in se odpošlje

za le gld. 3.25

12 turških brisalnic, z besedo

Dvanajst

BRISALNIC

za le f. 3.25, dokler traja zaloga.

Vsak komad teh brisalnic je posebno zaviti, ima rudeče porte in franže in je posebno rabljiv za drgnjenje (frotiranje). Ako se premisli, da mogoče le delo stane toliko, kolikor se terja denes za te brisalnice, potem ne bode opustila nobena dobra gospodinja in noben skrben gospodar, da si naroči takih brisalnic, temveč, ker se pošlje na pokus tudi le 6 brisalnic za ceno f. 1.65 za vseh 6 brisalnic proti predplačilu ali pa s povzetjem.

Priporočase, da se naročniki požurijo, ker odjemanje je močno.

Naslov:

Agentie orient: Frotier-
Artikel, Wien I. Ohrtfianer-
Gasse 2, E.

Darujem

moje slavnoznane in po vsem svetu razširjene

Pušilne-Garniture

koje sem le jaz izdeloval skozi 32 let, ker hočem v mojej priletnosti v miru živeti in ker nemam postavnih dedičev. Da se meni le surovina izplaša, ostalo vse kakor izdelovanje, kiparska dela, okovine iz kitajskega srebra, zapornice, cevke in jantar **zastonj darujem.**

Ta izvenredna pušilna priprava sestoji iz teh le komadov:

Čitajte in strmite

1. Jedna lula iz ponarejene morske pene, s krasnim pravim kitajsko-srebrnim okovom, veličestno-čudovite fasone, kot svetoznana.
2. Jedna pušilna cevka za smodke iz prave morske pene in pravocim nadelom iz jantarja, okrašena florentinskim kiparskim delom, vse v najfinerji zametovej in usnjenej zapornici.
3. Turški čibuk iz fino ponarejene morske pene, s pravcato lepoduhtečo cevjo iz hadenske višnje.
4. Pušilna cevka za sivalke (cigarette) iz prave morske pene s pravim nadelom iz jantarja.
5. Jedna zdravstvena cev, katere suh dim v usta vodi iz prave lepoduhteče hadenske višnje, neobhodno potrebna vsacemu kadilcu.
6. Jedna zapornica za smodke okrašena šaljivimi podobami, dokaj priljubljena, elegantna in neobhodno potrebna.
7. Jedna posrebrnena tabačnica za turški in navaški duhan.
8. Jedna preelegantna škatuljica za žigice, krasnim in posebnim zatorom s hijeroglifi.

Vseh osem krasnih komadov, kojih sleheni ima svojo posebno vrednost, otda se pod znižano ceno le za **3 gld. 90 kr.** proti kasi ali pa poštnej povzetnici, dokler je še kaj blaga v zalogi.

Ker ne ščem dobička, ampak, da le mojo zalogo izpraznim, obračam se na čestitljeve čitalce, da si jih naroče prej ko mogoče.

Naslov:

Erste Wiener Meerscham-Occasion
Wien, 1 Kolovrat-Ring
N. 9. E.

**Javno naznanilo
na vse prebivalce Avstro-Ogerske.**

Vsled velikanske vdeležbe po p. n. občinstvu pri izprodaji v poprejšnjih časniških naznanilih naštetega blaga, se je velika zaloga zapuščina od 121 let obstoječe, velike trgovinske hiše Ivana Karola Kunz & Schmidt zmarjšala za več, kakor dve tretjini, in dediči so v zadnji seji sklenoli, da nadaljnje prodaje še obstoječe zaloge blaga le še tri tedne od denes naprej. Kedor tedaj želi kupiti krasnega, in izvrstnega blaga, skoraj zastonj, naj v lastnem interesu požuri z naročbo. Da se ne popravlja poprejšnjega stavka, ostane nespremenjeno število raznih komadov.

To le blago je še v zalogi:
4500 ženskih košulj iz najfineršega angleškega šifona s pravimi švicarskimi vezinami vsitki, resnično umetne vezarije, po gld. 1.50 komad in gld. 16.50 tucat.

1500 ženskih nočnih korsetov prav iste baže, prav dolgih in po vsej dolžini vžitimi švicarskimi vezinami, najelegantnejše napravljanih, prava krasota za vsako damo, komad gld. 150, tucat po gld. 16.50. Iste iz težkega parheta komad gld. 1.60

5600 spodnjih kitelj iz najfineršega naravnega platna, okrašenih s švicarskimi svilnatimi portami po gld. 1.40 komad gld. 15.50 tucat. — Iste iz rudečega kretona, komad gld. 1.50, tucat gld. 16.50, iz težke klobučevine komad gld. 1.75. Iste iz samega težkega sukna, z barvano volno vezane, pšarani z volanti in zobki komad gld. 2.50.

250 tucatov ženskih gač iz najfineršega barheta, bogato nališpanih z zobki, kompletno velike par po gld. 1.25, tucat gld. 14

3560 moških košulj iz najfineršega angleškega šifona, čveterojebnata prsa, gladička ali vezljana različnih mer okolo vratu, po gld. 1.50 komad, ali gld. 16.50 tucat.

1500 tucatov pregrinjajnih garnitur iz damasta z vtekanimi silkami cvetic itd. obstoječih iz prta in 12 tavajolov po gld. 2.85, neobhodno potrebno za vsako hišo, po neizrečeno nizki ceni.

2000 turških brisalnic, vsak komad posebej denjen, z rudečimi dolgimi franžami, prekrasno blago, tucat gld. 3.75.

2000 velikih ženskih fačolov za čez rame iz najfineršega berlinske volne z dolgimi franžami v raznih barvah, kakor belih, rujavih, drapanih, kariranih, turških, komad gld. 1.20, tucat 12.50.

400 pled-ov za potovanje najtežje baže, jako velikih, iz težkega in dobrega sukna tkani, po elegantnih angleških vzorih, kakor: rujavi, sivi; mešane barve, najfinerših s temnirabcem in bogatimi franžami, kateri so rabljivi kot najlepše obleka, potna; posteljni kolter, šial za dame rabljivi; še celo po 20 letnej rabi, se lahko iz njih naredi dve elegantni obleki, po katerih se prihranijo suknje in povrhne suknje I. vrste poprej gld. 15, zdaj le gld. 5.85, 2. vrste poprej gld. 12, zdaj le gld. 4.85 komad!

300 kosov platna za hišno rabo-30 vatlov, teški, najboljši izdelek za hišno rabo komad 5.50.

Ker cene pavolet rastejo, bodo v kratkem še enkrat dražje, torej pri poročamo k hitre naročbi

500 svilnatih posteljnih kotrov iz težke lionske svile, višnjeve, bele, rudeče, belo in rudeče pisane komad gld. 4.—, jako nizke cene.

350 svilnatih žepnih rut iz natežje lionske svileh vsih barvah, vsak konrad drugih barv. Te rute se morejo rabiti tudi kakor zavratniki. Tucatle gld. 3.50.

350 garnitur francoskih pregrinjaj obstoječih iz dveh posteljskih pogrnjal in enega pregrinjala za mizo z kravatami iz baržuna, krasno delo in stane vsa garnitura, to je vsi 3 komadi skupaj le gld. 7.50.

5000 tucatov prestralj iz dobrega težkega platna za vsako, še tako veliko posteljo komad gld. 1.85, tucat 15.

Vsak odjemalec blaga v vrednosti najmanj gld. 15.— na enkrat dobi remuneracijo, ali **brezplačno** cno švicarsko uro iz francoskega pozlačenega bronu. Plastika z dolgo verigo; za natančnost se jamči 2 leti.

Naročbe proti gotovemu denaru (po poštnej nakaznici ali pa s povzetjem po c. k. pošti) je treba pošiljati na 4-4

Erbschafts-Verwaltung Rabinowicz,
Wien, II. Schiffamtsgasse Nr. 20.

Anton Bonne
krojač,
Piazza S. Caterina št. 1.
odlikovan na tržaški razstavi 1882 — priporoča se čest. duhovščini, g. učiteljem in vsemu p. n. občinstvu. On izdeluje obleko po najnovjšem načinu za primerno nizke cene. 8-9

Glasovir
v dobrem stanu ima na prodaj
Lovro Ronnert,
c. k. komisar finančne straže
na Opčinab.
(3-2)

**Strašanska katastrofa
v Casamicciola**

28. julija je bil švicarski fabrikant ur **Janez Demus** iz Chaux de Fonds

na Ischiji zasut

in je tam v 41. letu umrl. Vkljub vsem preiskavanjem postavljenega kuratorja Giacomo Bullato-ja v Napolju, ni bilo mogoče najti ne sorodnikov, ne drugih pravnih naslednikov, vsled česar je vse premoženje zapalo državi. Pošiljatev 2463 pravih švicarskih ur in mnogo zlateninc, katero vse je bilo na poti čez Dunaj na jutrovo, moral je vsled tega obdržati 7. avgusta špediter, gospod Franc Gevauxis, in je bila ta pošiljatev izročena podpisani Komisiji hiši za zlatenino dne 15. oktobra t. l. z nakazom, da razproda vse to blago le proti temu, da dobi zanj, kar znese, vozniina in carina, torej skoro zastonj, da se le more zapuščina obravnava poprej izvršiti. — Vse ure so reparirane, torej urejene na minuto, in le fasona in graviranje zlatenine je toliko stalo, kolikor se denes zahteva za vse.

350 komadov žepnih ur na cilindru iz najfineršega francoskega double-zlata, ali pa močno posrebrnena nikla, fino graviranih in giljoširanih, z močno pozlačeno verižico, zlata fasona, fino na minuto repariranih. Vse skupaj le gld. 490; iste iz pravega 13lotnega srebra po c. k. uradu za punciranje poskušane in močno pozlačene le gld. 6.50. Iste ure na cilindru iz težkega, pravega 14karatnega zlata po c. k. uradu za punciranje poskušane, poprej gld. 45, zdaj pa za smešno ceno od le gld. 16.

250 ur na sidro iz najfineršega francoskega double-zlata, ali močno posrebrnena nikla, fino graviranih in giljoširanih, na 15 pravih rubinov, z natančnim strojem, kazali za sekunde in krasno verižico, fino repariranih le gld. 7.— Iste ure na sidro (anker) iz težkega 13lotnega srebra, poskušanih po c. k. uradu za punciranje in močno pozlačeni le gld.

200 Washingtonih remontoir ur iz močno posrebrnena nikla ali double-zlata, navijajo se brez ključa, z mehanično pripravo za kazala ali sekunde, reguliranih na sekundo, najizvrstnejša ura sveta. Cena s krasno verižico vred le gld. 8.30.

180 srebrnih remontoir ur iz težkega 13lotnega srebra, potrjenega po c. k. uradu za punciranje, navija se brez ključa z mehanično pripravo za kazala, ploščato šipo, emalirano kazališče in s kazalom za sekunde reguliranih na minuto, najizvrstnejša ura sveta. Poprej gld. 25, zdaj za smešno ceno od le gld. 13.50

Da vse ure gredo natančno, jamčim 5 let.

217 prstanov iz pravega zlata s posreženimi briljanti v vseh velikostih, pravo 6 karatno zlato in v finej škatljici, komad le gld. 3.75.

184 parov uhanov iz briljantov ali gumblo, iz 6 karatnega pravega zlata s krasnimi briljanti v finej taržunovej škatljici, par gld. 3.75

222 parov uhanov iz pravega zlata punciranega na 6 karatov z najlepšimi koralami, se skaljico le gld. 1.50.

164 medaljonov iz francoskega double-zlata s posreženimi briljanti le gld. 2.50.

150 napravnih in ovratničnih zapenk iz čistega 6 kar. zlata. Zlato je potrdil c. k. puncovni urad, vdelani so vanje krasni posreženi dijamanti, z škatljico vred 1 gld 80 kr.

250 čimžetnih gumbov iz čistega 6 kar. zlata s prelepimi posreženimi dijamanti po gld. 1.80. Vse okrasje je tako lepo brušeno in se tako sveti, da nadomeštuje najlepšo, pa predrago pristno okrasje.

Naročbe po pošti, kakor tudi telegrafične, katere se izvršujejo proti povzetju, ali predpošiljati dotičnega zneska, naj se pošiljajo na

Schweizer Uhren- und Goldwaaren-Comissionshaus

WIEN
Leopoldstadt, Schiffamtsgasse 20.

Prečudna

SMRT.

Uže 15 let del-jouči posestnik prve Rudolfsheimske tkalnice sukna je nenadoma umrl, fabrika neha in vse blago zapuščinske mase, se bode prodalo za komaj omemba vredno svoto. Po sklepu jerobstva se bode prodalo

4589 komadov, najmodernejših tkanih velikih

**Gosposkih
ženskih ogernjačev**

v krasnih briljantnih mešanih barvah po

Le 1 gold.
komad.

Kedor si torej hoče omisliti skoraj zastonj to jako potrebno obleko, katero mora imeti vsaka gospa, vsaka gospica, mala ali velika, bogata ali uboga, naj porabi to priliko, ki se morda nikoli več ne vrne, in to tembelji, ker prodaja narad odpovedi prostorov prodajalnice traja le 6 tednov. — Ogernjači (fačoli za čez rame) se nahajajo v krasnih barvah, kakor: sivi, temnopepeljnati, črni, s črtami, beli, rudeči, škotaki, črno-beli, rujavi i. t. d! z franžami in za vse letne čase rabljivi.

Odpošiljalo se proti plačilu naprej ali po s povzetjem po c. k. pošti Naslov je ta le:

**An die Niederlage der
Rudolfsheimer Tücher - Weberei,**
Wien, innere Stadt, Kolovrat-Ring 9.,
E. neben Palais Erzherzog Ludwig Victor.

**5000
ostankov sukna**

(3-4 metre), v vseh barvah za cele možke obleke, pošilja proti povzetju po 5 gld. ostanek.

L. Storch v Brnu
tvarina (sukno), koja se ne bi dopadala, more se zamenjati.

**3000
ostankov preprog**

(10-12 metrov) pošilja proti povzetju komad po 3 for. 80.

L. Storch, tvorničar u Brnu,
tvarina koja se ne bi dopadala, more se zamenjati.